

Om autism

information för föräldrar

Välkommen till andra tillfället!

Habilitering & Hälsa

1

Autism

INNEHÅLL

TRÄFF 1 → TRÄFF 2 → TRÄFF 3

Information om diagnosen Föräldraperspektiv	Kommunikation och socialt samspel Beteende Stress	Motorik Tydliggörande pedagogik Sömn/mat/toa
--	---	--

Habilitering & Hälsa

2

Kommunikation och samspel

Habilitering & Hälsa

3

Autism DSM-5

Två huvudområden definierar autism

A. Begränsning i social kommunikation och socialt samspel

- 1) Bristande ömsesidighet
- 2) Bristande icke-verbal kommunikation
- 3) Begränsningar i personliga relationer

B. Begränsade repetitiva beteenden, intressen och aktiviteter

- 1) Uppprepningar i tal, motorik eller sättet att använda föremål
- 2) Överdrivna rutiner och beteendemönster
- 3) Starkt begränsade intressen
- 4) Över-/underkänslighet för sinnesintryck

Repetition
från tillfälle 1

Det skall förekomma svårigheter inom båda områdena och symptomen skall visas tidigt i barndomen. Finns symtom inom bara ett område, är det inte autism enligt DSM-5.

Habilitering & Hälsa UTBILDNINGSGRUPPEN

4

Vad är kommunikation och socialt samspel?

Kommunikation

Att göra eller säga något som någon annan reagerar på. Kräver minst två personer.

Medveten kommunikation

Att göra eller säga något för att någon annan ska reagera. Vi kommunicerar av många olika anledningar.

Socialt samspel

Att samspela, förhålla oss till och skapa relationer med andra. För att visa ömsesidighet, intresse och vilja samt förmåga att anpassa sig efter andra.

Habilitering & Hälsa UTBILDNINGSGRUPPEN

5

Tal, språk och kommunikation

- **Kommunikation** handlar om att skicka och ta emot olika signaler och budskap mellan minst två personer
- **Språk** är uppbyggt av symboler som representerar saker, aktiviteter, känslor osv. Det är via den språkliga förmågan vi förstår vad ord eller skrift betyder
- **Tal** är en motorisk aktivitet som kräver att över 100 muskler samordnas med varandra. Tal är ett sätt att kommunicera på

Habilitering & Hälsa UTBILDNINGSGRUPPEN

6

Rätten att kommunicera

Habilitering & Hälsa Svevia Hälso- och sjukvård

7

KOMMUNIKATION OCH SOCIALT SAMSPEL
En vanlig kommunikationssituation

8

Språk- och kommunikationsutveckling

- Oftast "automatiskt"
- Samspel och social interaktion kommer först
- Barn förstår och använder icke-verbal kommunikation innan de lär sig talade ord
- De första åren händer oerhört mycket – vid fyra års ålder är "grunderna" i språket klara
- Språk- och kommunikationsutvecklingen fortsätter hela livet
- Flerspråkighet = naturligt, leder inte till språksvårigheter

Habilitering & Hälsa Svevia Hälso- och sjukvård

9

Orsaker till den annorlunda kommunikationsutvecklingen

Bristande mentaliseringsförmåga	Bristande central koherens	Bristande exekutiva funktioner
<ul style="list-style-type: none"> - Delad uppmärksamhet - Ömsesidighet - Förstå och använda ansiktsuttryck och gester 	<ul style="list-style-type: none"> - Svårt att se och förstå sammanhang, berättande och läsförståelse - Imitation - Att rikta sig mot den som kommunicerar 	<ul style="list-style-type: none"> - Svårt att följa instruktioner, påbörja, upprätthålla och avsluta samtal, berätta och förklara - Kombinera flera olika uttrycksätt

Habilitering & Hälsa VETENSKAPSBASERAD

10

Hur du kan stötta kommunikationsutvecklingen

Habilitering & Hälsa VETENSKAPSBASERAD

11

Anpassa kommunikationen

- Använd dig av olika strategier t.ex.
 - visa att du förväntar dig kommunikation
 - titta och lyssna uppmärksam
 - tolka och bekräfta barnets kommunikation
- Var konkret i ditt språk
- Komplettera gärna instruktioner till barnet med tydliga gester, föremål eller bilder

Habilitering & Hälsa VETENSKAPSBASERAD

12

Anpassa omgivningen

- Ta hänsyn till svårigheter och styrkor, t.ex. perception och energinivå
- Ta hänsyn till dagsform (krav, stress osv.)
- Ta tillvara barnets intressen och motivation
- För äldre barn/ungdomar som har ett talat språk kan man fundera på *när* och *var* det är lättast att kommunicera. I bilen? I sängen? Framför datorn?
- Förklara och red ut missförstånd genom t.ex. ritprat

Anpassa omgivningen kompensera och tydliggör

Habilitering & Hälsa

13

Kompensera och tydliggör

Kommunikationsstöd

Tydliggör

Träna och stimulera

Kommunikationsstöd
Ta hjälp av Alternativ och kompletterande kommunikation, AKK, och Bildstöd, www.bildstod.se

Tydliggör
- Förtydliga din kommunikation till barnet med bilder/gester
- Förtydliga sociala skeenden med bilder eller text
- Vår sak/social situation på sin plats

Träna och stimulera
- Använd det AKK som finns och är framtaget till ditt barn i alla situationer (det tar lång tid för barnet att lära in nytt)
- Du som vuxen måste vara modell
- Ta till vara på barnets motivation och intressen

Anpassa omgivningen kompensera och tydliggör

Habilitering & Hälsa

14

AKK– Alternativ och Kompletterande Kommunikation

Alla sätt som förtydligar talat språk:

- Kroppsspråk och gester
- Föremål
- Foton
- Tecknade/ritade bilder
- TAKK
- Skrift
- Pratapparater

Hindrar aldrig tal – och språkutvecklingen!

Anpassa omgivningen kompensera och tydliggör

Habilitering & Hälsa

15

Hur kan man öva i vardagen?

Träning
och stimulans
av förmågor

- Sätt ord på det du och barnet gör
- Inte serva barnet och ha allting framme (barnet måste ibland få be om saker)
- Förvänta dig kommunikation och svara på minsta signal
- Imitera barnet
- Uppmuntra barnet att imitera dig
- Inför dagbok med bilder som går mellan hemmet och förskolan/skolan

Habilitering
& Hälsa

STROKE
CENTRUM
SÖDERÅS
HÖRSÄLVA
HÖRSÄLVA
HÖRSÄLVA

16

Diskussionsfrågor

- Hur kommunicerar ditt barn? Vilket är hens främsta uttrycksätt?
- När fungerar samspelet som bäst för ditt barn?
- Har du provat något för att underlätta ditt barns kommunikation? I så fall vad?

Habilitering
& Hälsa

STROKE
CENTRUM
SÖDERÅS
HÖRSÄLVA
HÖRSÄLVA
HÖRSÄLVA

17

Introduktion till inlärning och förändring av beteenden

Habilitering
& Hälsa

STROKE
CENTRUM
SÖDERÅS
HÖRSÄLVA
HÖRSÄLVA
HÖRSÄLVA

18

Vad är ett beteende?

Allt vi gör Allt vi säger Allt vi tänker

Habilitering & Hälsa

19

Vi ser beteendet...

Vill inte! Tjat Bråk Berättar inte Frågar inte Ber inte om hjälp...

Förstår inte vad som förväntas Stress Förstår inte vad som menas Alla gör så gott de kan

Under ytan: annorlunda sätt att tänka, förstå och lära sig

Habilitering & Hälsa

20

Vår syn på beteenden

Många beteenden hos personer med autism kan uppfattas som utmanande, provocerande eller konstiga.

Beteendet fyller alltid någon form av funktion!
För att kunna åstadkomma förändring behöver vi förstå funktionen

Om någons beteende skapar problem för oss, uppfattar vi det som ett problembeteende – men är det ett problem?

Habilitering & Hälsa

21

När och för vem blir ett beteende ett problem?

- Hur vi tänker kring en persons beteende, och orsaker till det, har betydelse för bemötandet.
- Förståelse och kunskap är av stor vikt när vi bemöter människor med svåra eller annorlunda beteenden

Habilitering & Hälsa

22

Varför uppstår vissa beteenden?

- Annorlunda kognition
- Annorlunda social och kommunikativ utveckling
- Annorlunda perception
- Stress/kaos

Habilitering & Hälsa

23

Beteendeläring

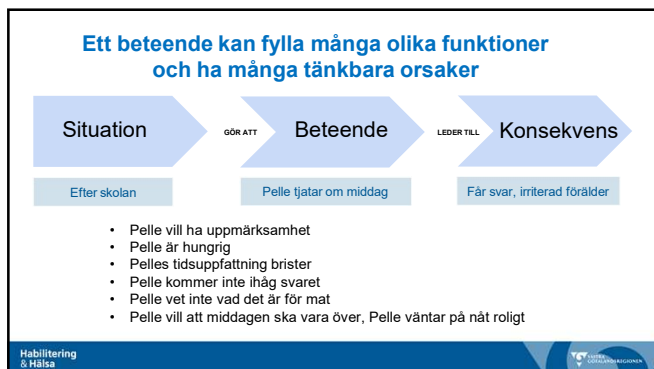

Vi kommer sannolikt upprepa båda beteendena eftersom **båda fyller en funktion och har en positiv effekt.**

Habilitering & Hälsa

24

25

Förstärk positiva beteenden

- Beteenden som uppmärksammas mest, återkommer också mest
- Ge beröm för positiva (och neutrala) beteenden
- Visa och tala om vad som är bra i direkt anslutning till handlingen

Habilitering & Hälsa | Vårdnadsmyndigheten

26

Kom ihåg!
S - B - K

Situation:
Anpassa och kompensera
– kravnivå, struktur, tydlighet, förberedelser, **visualisera** och ge kommunikationsstöd

Konsekvens:
Försök **förstå orsaken** till barnets beteende och **vilken funktion det fyller** och förändra utifrån detta – kommunikation, kognition, perception, stress och dagsform

Habilitering & Hälsa | Vårdnadsmyndigheten

27

Stöd i förändringsarbetet

För att åstadkomma större förändringar kan en noggrann kartläggning och bedömning av lämpliga insatser vara nödvändig

Denna kan tas fram med hjälp av utbildad personal på Habiliteringen tillsammans med skolan, korttids mm

Habilitering
& Hälsa

UTBILDNINGSGRUPPEN
FÖR
SPECIALLÄRARE

28

STRESS & BELASTNINGS- MODELLEN

Habilitering
& Hälsa

UTBILDNINGSGRUPPEN
FÖR
SPECIALLÄRARE

29

Saker som stressar

Habilitering
& Hälsa

UTBILDNINGSGRUPPEN
FÖR
SPECIALLÄRARE

30

INNEHÅLL

Tack för idag!

■ TRÄFF 1	■ TRÄFF 2	■ TRÄFF 3
Information om diagnosen Föräldraperspektiv	Kommunikation och socialt samspel Beteende Stress	Motorik Tydliggörande pedagogik Sömn/mat/toa

Habilitering & Hälsa
